

A FALUSI SZOCIALISTA SZEKTOROK KÖNYVTÁRAIRÓL

A falusi szocialista szektorok könyvtár-munkájának megjavítása sürgős megoldásra váró feladat, mert ezek a könyvtárak a legelhanyagoltabbak. Voltak tervek, határozatok, született elgondolás a Népművelési Minisztériumban, a megyei népművelési osztályokon, a megyei és járási könyvtárakban, sőt nálunk, a berettyóújfalusi Járási Könyvtárban is. Az elgondolások és határozatok azonban többnyire csak határozatok és tervek maradtak, részben a minisztérium hibájából is. A vonatkozó határozat után ugyanis a minisztérium nem sokat törődött a falusi szocialista szektorok könyvtári munkájával. Meg kell mondani, hogy mi sem, különösen 1953-ban, amikor a norma bevezetése megkezdődött. Inkább törődünk a népkönyvtárakkal abból a szempontból, hogy minél több negyed-, fél-, vagy egészen függetlenített könyvtárosunk legyen.

Járásunkban 22 szocialista szektornak van könyvtára, ami elég gondot okoz nekünk, mert van olyan könyvtár is, mint a csökmői Kossuth tsz könyvtára, amelynek könyvvállományát kettészakítva helyezték el. A könyvek egy része a könyvtáros lakásán, másik része a tsz raktárban van. A vezetőség, holott már többször megígérte, nem is gondol könyvszekrény beszerzésére. A sápi gazdaság a könyveket zárnélküliládában tartja. Ez az Állami Gazdaság különben mint üzemegység, a berettyóújfalusi Állami Gazdasághoz tartozik, amelynek függetlenített kultúrothton-igazgatója van és kulturális célra jelentős költséggel rendelkezik, de ebből az összegből kevés jut a könyvtárra. A szocialista szektorok könyvtári népszerűsítő mozgalma egyébként majdnem a semmivel egyenlő. Ritka eset, ha 20 könyvet kölcsönöznek egy hónapban, átlag 3—4 könyv a havi forgalmuk. Ennek főoka az, hogy a vezetők nem sokat törődnek a könyvtárakkal és még kevesebbet a könyvtárosaikkal, akik így jobbára elkedvetlenednek. Ezt láttuk a berettyóújfalusi Új Világ tsz-ben is, ahol látogatásunk alkalmával, bírálatunkra ezt

a választ kaptuk: »Nem jelent ez semmit (t. i. a könyvtár), úgy sincs ebből semmi.« Az ilyen felfogás természetesen csak akadályozza a könyvtári munkát.

Itt az ideje, hogy a szocialista falusi szektorok munkáját megjavítsuk, ami elsősorban megfelelő könyvtárkezelő kiválasztásától függ. A nagyrábéi Kossuth tsz könyvtára például eleinte nagyon gyengén működött, vezetősége is nehezen értette meg a könyv jelentőségét a szocializmus építésében, nem utolsó sorban a terméseredmények növelésében. Amikor a könyvtárosi teendőkre jól kiválasztott Daróczi Gyula tsz-tag vette át a könyvtár vezetését, megváltozott a helyzet. Már az első hetekben ért el eredményeket, mert népszerűsítette a könyveket és így havonta 74—80 könyvet is kölcsönzött. A tsz környékén, de távolabb lakó egyénileg dolgozó parasztokhoz is eljuttatja a könyveket, hogy bevonva őket olvasótáborába, megismertesse velük a termelőcsoport életét, munkáját, eredményeit is.

Helyes volna, ha a megyei és járási könyvtárak a községi népkönyvtárost bíznák meg a helyi szocialista szektor könyvtári munkájának segítségével. Mi ezt tettük Kőrösszegapátin, ahol a termelőcsoport könyvtára a legszörnyűbb állapotban volt. Szűcs Viktor, az ottani népkönyvtáros szívesen vállalta e feladatot. A tsz korábban még jelentést sem küldött, ma már rendszeresen érkezik a havi jelentés. Tapasztalatunk, hogy a népkönyvtárosok lelkesen vállalják az ilyen feladatot, különösen ha részben, vagy egészen függetlenítettek. Ez a módszer Kismarján is bevált, azzal a különbséggel, hogy Juhász Sándor népkönyvtáros sajátmagától vállalkozott rá. Juhász Sándor még szerződést is kötött a Bocskai termelőcsoport és az Állami Gazdaság vezetőségével a Járási Könyvtárral kötött szerződés mintájára. E könyvtárak munkáját — mint látjuk — a népkönyvtárosok segítségével megjavíthatjuk.

NAGY LAJOS

a berettyóújfalusi Járási Könyvtár vezetője

AZ ÜZEMI KÖNYVTÁRAK TERVKÉSZÍTÉSÉRŐL

A KÖNYVTÁROS októberi számában »A könyvtári tervekészítés néhány kérdése« címmel Tordai György elvtárs cikket írt, amely szerintem lézagpótló és az üzemi könyvtáraknak is hasznos útmutatóul szolgálhat könyvtári tervekészítéshez.

A Kismotor és Gépgyár könyvtáros-aktíváival készítettünk már munkaterveket, ezek azonban már szerkezetükben hibásak voltak, mert a pénzügyi és üzemgazdasági terv nem volt világos és nem vett figyelembe minden eshetőséget. A munkaerő terv az aktívák gyakori változása következtében bizonytalan volt, sőt az egész terv úgyszólván ezen bukkott meg. A könyvkölcsönző állomások, illetve műhelykönyvtárak nehéz ellenőrzése és körülményes, mondhatnám vontatott működése, valamint a könyvtári feldolgozás terve nem épült reális alapokra. A cikk tanulmányozása közben rá kellett jönnöm arra, hogy — bármilyen könyvtárról van szó — a legapróbb részletekig fel kell bontani a tervet és a felbontott terv legapróbb részletét is pontosan és világosan meg kell határozni és a valóságos tényezők gondos figyelembevételével alátámasztani, mert különben egyetlen részlet-hiba felboríthatja az egész tervet.

Természetesen, ahány könyvtár-típust ismerünk, annyiféle a terv szerkezete is. Így pl. egy középüzemi könyvtár tervekészítéséhez a következők adják az alapot: 4—5000 kötet könyv, függetlenített könyvtáros, 4—500 olvasó, 4—5 műhelykönyvtáros, 2—3 belső, 6—7 külső aktíva és biztosított pénzügyi keret. Egy középüzemi könyvtárnál tehát látszólag ezek a tényezők adják az alapot munkaterv készítéséhez. Sok olyan körülményt is figyelembe kell azonban venni, mint pl. nem egy SZOT-könyvtár kettősségét (műszaki és szakszervezeti). A kettős könyvtárak tervfelépítése nehézkes és a kettős jelleg szinte megvalósíthatatlan feladat elé állítja azt a könyvtárost, amelyik egyedül végzi két szerv (szakszervezeti kultúrbizottság és pl. Műszaki Továbbképző Kör) könyvtárának munkáját. Jól tudjuk, hogy a feladatok egészen különbözőek, és már profiljukban sem azonosak a szakszervezeti és műszaki könyvtárak. Kérdéssé válik tehát, hogy egy tervben összesíthető-e és részeikben összhangba hozha-

tók-e a tervfeladatok. Véleményem szerint elképzelhető, hogy abban a kettős könyvtárban, amelyben a könyvtár adminisztrációja nincs kettéosztva, a terv szerkezetébe beépíthető és szét is bontható részletfeladatokra, de még így is nagyon sok nehézséget kell leküzdeni. Ott azonban, ahol az adminisztráció is meg van osztva, szerintem olyan tervszerkezetet felépíteni, mint amilyent Tordai elvtárs tanácsol, nem lehet. Különösen a mi esetünkben (Kismotor és Gépgyár) nem lehet, mert itt véletlenül nem is kettős, hanem — hármas könyvtárról van szó; három szerv: a szakszervezeti kultúrbizottság, a Műszaki Továbbképző Kör és a Műszaki Igazgatás Könyvtáráról. Mindhárom könyvtár külön költségvetéssel, külön szerzeményezéssel, más-más adminisztrációval dolgozik. Ilyen körülmények között pontos felméréseket végezni valóban bajos. Könyvtári hálózatunk azonban ehhez a munkához mégis hozzáfogott.

Elért eredményeink alapján ajánlom minden üzemi könyvtárnak, hogy végezzen »kutató munkát« rejtett könyvtartalékok felderítésére és végezze el a felmérés munkáját. Ha ezt elvégezték, igyekezzenek közös központi adminisztrációt teremteni a könyvtárakat fenntartó szervek összhangbahozásával. Ezen a téren már vannak eredményeink, amennyiben a szerzeményezés központi könyvtárunkon keresztül történik, és így nem fordulhat elő, hogy az egyes üzemi szervek fölösleges könyvvásárlásokat eszközöljenek. A központi könyvtár nyilvántartása segítségével ezt meg lehet akadályozni azzal, hogy közlik az igénylő üzemi szervvel, hogy a beszerezni kívánt könyvet melyik üzemszabványban, vagy irodában található meg. Teljes adminisztrációs összhangot kell teremteni már csak azért is, hogy a statisztikai adatszolgáltatás értékelhető legyen és segítsen a hibák kijavításában.

Ha ezt a nagy és komoly feladatot elvégeztük, akkor elhárítottuk az akadályokat a könyvtári tervekészítés elől, de addig nincs rá mód, hogy úgy szerkezetében, mint döntő feladataiban egy mindenben megfelelő, valóságos tényezőkké alátámasztott és az összes körülményeket figyelembe vevő üzemi könyvtári tervet készíthessünk.

SZÁRNOVSZKY BÉLA

a Kismotor és Gépgyár szakszervezeti
könyvtárosa

A KÖNYVTÁR ÉS A FILM

A KÖNYVTÁROS novemberi számában »Regényekből filmek« címmel cikk jelent meg. A szerző felhívására itt közlöm idevágó kezdeményezéseinket és tapasztalatainkat. Mi is gondoltunk arra, hogy a könyv népszerűsítését nagyon segíti a film. Első ilyen irányú kísérletünk a németvölgyi általános leányiskola V. osztályában rendezett »János vitéz«-könyvismertetés volt. Ezt azzal a céllal szerveztük, hogy a tanulókat segítsük irodalmi tanulmányaikban. Bevezetőül rövid előadást tartottunk Petőfiről, közben szavazatot hangzott el, majd rátértünk a »János vitéz« ismertetésére. Az előadás élenkítése céljából lejátszottuk Kaçsöh Pongrác »János vitéz« daljátékának két hanglemmezét, végül színes diafilmvetítés következett és az egyes állóképekhez hozzáolvastuk a megfelelő szöveget. Próza, vers, hanglemmez, film — mindenből egy kevés — állandóan ébrentartotta a körülbelül 80 tanuló érdeklődését. Az előadás sikerének bizonyossága, hogy nagyon sok olvasónk kölcsönözte ezután könyvtárunkból a »János vitéz«-t és azóta már a fiúiskola, sőt az egyik fiúotthon is kérte, hogy ismételjük meg náluk ezt az előadást. Ekkor gondoltunk először komolyan arra, hogy könyvismertetéseink egy részét filmvetítéssel kapcsoljuk egybe. Novemberben nagyobb propagandával Verne-könyvismertetést rendeztünk, szorosan együttműködve az Ugocsa-mozival. Előadásunk tárgya volt: Verne élete és munkássága és most megjelenő könyve, a »Rejtelmes sziget«. Az előadást Péntek Gyula, az Ifjú-sági Könyvkiadó munkatársa tartotta. Utána vetítésre került a »Rejtelmes sziget« című film. A moziban 432 férőhely van, az előadásra minden hely elkelt, sőt még több jegyet is eladhattunk volna. Célunk az volt, hogy a gyermekek jobban megismerjék egyik legkedvesebb írójukat és ne csak az »izgalmas« regények íróját lássák Vernében, hanem más szemmel olvassák könyveit és értékelni tudják művének jó és rossz oldalait. Véleményünk szerint előadásunk ezt a célt teljes mértékben elérte, sőt sok felnőtt érdeklődőt is vonzott. Januárban Gajdar »Timur és csapata« című művének film-előadással egybekötött ismertetését tervezzük.

DUKESZ ÁGNES

a Főv. Szabó Ervin Könyvtár
XII. ker. 38. sz. fiókjának dolgozója

VERSENGENEK A HEVESI NÉPKÖNYVTÁROSOK A JÁRÁSI VÁNDORZÁSZLÓERT

A hevesi járási könyvtár vándorzászlóval tünteti ki a járás legjobb könyvtárosát. A nyári kölcsönzésben a tiszánánai népkönyvtáros, Erdélyi Béla járt az élen és nyerte el a vándorzászlót, amelyet ünnepélyes keretek között, beszéd kíséretében adtam át neki. A vándorzászló még mindig Erdélyi Béla tiszánánai népkönyvtárosnál van, akit időközben a népművelési miniszter a »Szocialista Kultúráért« jelvényrel tüntetett ki a népművelés terén végzett kiváló munkájáért. Igaz, hogy szeptember hónapban a tiszánánai könyvtár kölcsönzési eredménye 235-tel kevesebb volt, mint a tarnaörsi népkönyvtaré, amelynek Urbán János elvtárs a vezetője. Annak, hogy a vándorzászló ebben a hónapban mégis Tiszánánáé lett, az az oka, hogy olvasóköri rendezését, könyvismertetések tartását vettük figyelembe, ami a tarnaörsi népkönyvtárnál nem volt. Október, november hónapban pedig a tiszánánai népkönyvtár jóval túlszárnyalta minden téren a tarnaörsi népkönyvtárat. A vándorzászló így még mindig Erdélyi Béla tiszánánai népkönyvtárosé!

TARI ERZSÉBET

a hevesi Járási Könyvtár vezetője

KÖNYVEK NÉPSZERÜSÍTÉSE A TANYÁKON

Az izsáki népkönyvtár megnyitása előtt az akkori párt-, tanács- és népművelési szervek nem sokat törődtek azzal, hogy Héjjas Iván és Francia Kiss Mihály ellenforradalmi gyilkosságainak véres emlékü színhelyén a szocialista-realista irodalom segítségével is igyekezzenek felvilágosítani a falu dolgozó parasztságát. A három év alatt, ami a népkönyvtár megnyitása óta eltelt, gyökeresen megváltozott a helyzet Izsákon. Nemrég avatták fel községünkben Tánicsics Mihály, a nagy forradalmár és író emlékére arcdomborművét és a népkönyvtár falán az emléktáblát. Tánicsics Mihály ugyanis 1820—22-ben segédtanító volt Izsákon. Szabó Lajos, a kultúrotthon igazgatója mondott ünnepi beszédet a felavatáson, amelynek rendezéséből a népkönyvtár is kivette a részét.

A KÖNYVTÁROS 5. számában ismerttettem népkönyvtárunk fejlődését, most módszereimről szeretnék beszámolni. Hat jólműködő fiókkönyvtáram teszi lehetővé a tanyai dolgozók kultúrigényeinek kielégítését. A tanyai könyvtárainkban úttörő és pedagógus aktiváim segítségével népszerűsítem a könyveket. A gyermekek részére mese-vasárnapokat rendezünk divetítéssel. Az ifjak számára könyvismeretéseket tartunk és ezeket összekötjük kultúrműsorral és tánccal. A felnőtteknek ismeretterjesztő vetítettképes előadásokon egy-egy előre kiválasztott, a közki-vánságnak megfelelő szépirodalmi, vagy más művet ismertetünk és részleteket olvasunk fel. Könyvismeretéseinket most már mindig élénk vita követi. Ma már ott tartunk, hogy a tanyavilágban lakó dolgozó parasztjaink és családtagjaik is mind gyakrabban látogatják a könyvtá-
 rakat és így az átlagos 200 kötetes könyv-
 állomány egy-egy tanyaközpontban kevés-
 nek bizonyult. Másik módszerem az, hogy
 a bármilyen termelési, vagy egyéb kér-
 désben hozzánk forduló dolgozó parasz-
 tokat felvilágosítással, tanáccsal látom el,
 mert nagyon fontos, hogy a könyvtáros
 valóban a nép könyvtárosa legyen. Olyan
 szoros kapcsolatot kell tartania olvasói-
 val, hogy a hozzá bizalommal forduló dol-
 gozó parasztok, idegenkedés nélkül, meg-
 hitten mondják el bajjaikat, kérjenek ta-
 nácsot gondjaikban. Jól bevált módszerem
 az is, hogy a különféle rendelkezésekben
 tájékozatlan dolgozó parasztok számára
 »ismertető vasárnapdélelőttöket« tartok a
 népkönyvtár helyiségének jól fűtött szo-
 bájában. A baráti beszélgetések eredmé-
 nyei nem is maradhatnak el. A rendelke-
 zések és kormányhatározatok világossá
 tétele egy-egy dolgozó paraszt számára
 gyakorlati magyarázatokkal, az olvasó-
 táborot is nagy lendülettel növeli. Az ol-
 vasóteremben állandó kiállítási fal van,
 amelyen az eseményekkel kapcsolatos
 anyagot állandóan cserélem. Az »Ismerd
 meg a föld országait és népeit« felíratú
 nagy táblán pedig zsinórral hívom fel a
 figyelmet az új könyvek, az írók és az
 országok közti kapcsolatra. A sajtóközle-
 ményeket »Mai Ujság« címmel színes ke-
 retben állítom ki, a pártoktatást pedig
 megfelelő számú könyv biztosításával se-
 gítem. Nagyon célravezető az időszerű fil-
 mek vetítése is.

CZIHÁK JÓZSEF
 izsáki népkönyvtáros

Felavatják Táncsics Mihály emléktábláját az izsáki népkönyvtár falán

GYERGYAI ALBERT EGYETEMI TA- NÁR CSOKONAI-ELŐADÁSA NAGY- BAJOMBAN

Népkönyvtárunk legutóbb Csokonai-kiállítást és emlékestet rendezett a nagy költő születésének 180. évfordulója alkalmából. A kultúrteremben összegyűlt dolgozó parasztoknak Gyergyai Albert egyetemi tanár tartott előadást Csokonairól és szemléletesen rajzolta meg a korabeli társadalmat, a dőzsölő, henyélő főurak világát és az embertelenül elnyomott job-
 bágymilliók keserves sorsát. Különösen felkeltették a hallgatóság érdeklődését a költő életének somogyi, nagybajomi és nagybajomkörnyéki részletei. Az előadás után Ardó Mária, a Népkönyvtári Köz-
 pont munkatársa Csokonai-verseket olvasott fel, majd három úttörő Csokonai-da-
 lokat adott elő harmóniumkísérettel. Vé-
 gül egy úttörő virágcsokorral köszönte meg Gyergyai professzornak, hogy eljött szülőfalujába előadást tartani. Gyergyai Albert javasolta, hogy a helybeli kas-
 télyban létesítendő általános iskolát Csok-
 onairól nevezzék el, ezt a nagyszámú

A nagybjomi népkönyvtár Csokonai-
emlékkiállítására

ROSTÁS LASZLONE
nagybjomi népkönyvtáros

BIBLIOGRÁFIÁK

KÉPZŐMŰVÉSZETI BIBLIOGRÁFIA a címe a sokszorosított könyvészeti füzetnek, amelyet a VIII. ker. tanács 3. sz. Szabó Ervin Könyvtárának munkaközössége állított össze jelenlegi könyvállományának katalógusa alapján. A művésztelép szomszédsága e Szörényi-utcai fiók gyűjtőköréül kijelölte a képzőművészeti munkák megszerzését is és bibliográfiája tárgyánál fogva tudtunkkal első e nemben a fővárosi könyvtárak könyvészeti összeállításai között. A füzet első két része a műbölcséleti és művészettörténeti anyagot foglalja egybe, a többi rész külön sorolja fel anyagának a képzőművészet egyes ágaira vonatkozó műveit. A könyvállományban nagyszámú új kiadvány szerepel, de a korábbi hazai és fordított művek gyűjteménye is még kiegészítésre szorul.

A KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI FORDÍTÁSOK JEGYZÉKÉNEK új füzetét adta ki az Országos Széchényi Könyvtár Módszertani Osztálya (810—1065. sz.). A fordításokat a Módszertani Osztályon lehet tanulmányozni (fél 9—5-ig, szombaton 9—2-ig). A sokszorosított fordítások ugyanitt megszerezhetők.

hallgatóság örömmel elfogadta. Az előadás hatására számos dolgozó paraszt iratkozott be a könyvtárba és sokan kértek Csokonai-műveket. Gyergyai elvtárs példát mutatott arra, hogy a haladó értelmiség vezetői miként segíthetik a népkönyvtárak munkáját, kultúrforradalmunk előhaladását.

El kell még mondanom, hogy mint minden könyvtárban, nálunk is nagy a hiány ifjúsági és mesekönyvekben. Ezen úgy segítettem, hogy az általános iskola igazgatóját megkértem, adja át az iskola könyvtárát a népkönyvtár kezelésébe. Az iskolai könyvtárt leltár szerint átvettem, a 221 kötet könyvet külön kezelem és így a tanulók jobban hozzájuthatnak az ifjúsági könyvekhez. A helyi tanács is megbecsüli könyvtárunkat, gondoskodott tüzelőről, azonkívül kőművesmunkát végeztetett a könyvtár helyiségében és beüvegeztette könyvkirakatunkat.

MIT OLVASSON A GÉPLAKATOS? (1953. 32. 1.) a címe az Országos Műszaki Könyvtár ízletes kiállítású, zsebkönyv-alakú ajánló bibliográfiai sorozata 15. füzetének, mely a géplakatosok szaktudásának fokozására rövid kivonatokban ismerteti a tárgyára vonatkozó ideológiai, szakmai és szépirodalmi könyveket.

A GAZDASÁGOS TAKARMÁNYOZÁS (1953. 40. 1.) az Országos Mezőgazdagi Könyvtár Olvasási Tanácsadó sorozatának 3. számú ajánló bibliográfiája, mely bőséges tartalmi ismertetésekkel sorolja fel a témakörébe tartozó szakmunkákat és szépirodalmat. A népkönyvtárak könyvtárosai e tanácsadó alapján kiállításokat, könyvismertetéseket és megbeszéléseket rendezhetnek és olvasási terveket készíthetnek.

MIT OLVASSUNK A TEJTERMELÉS FOKOZÁSÁRÓL, az Országos Mezőgazdasági Könyvtár »A nagy termésért« röplap-bibliográfia sorozatának 10. száma, mely a tejelő tehén takarmányozásáról, a fejésről és a kiváló tehenészek tapasztalatairól megjelent könyveket ismerteti.